

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudkyně JUDr. Markétou Lehkou, Ph.D., v právní věci **žalobce: J. V.**, nar. „X“, bytem „X“, proti **žalované: České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, ul. Křížová č. p. 25, PSČ 225 08, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 2. 2016, č. j. „X“, o dávkách důchodového pojištění,

t a k t o :

- I.** Žaloba se zamítá.
- II.** Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou, která byla podána v zákonem stanovené lhůtě, domáhal přezkoumání zákonnosti napadeného rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 8. 2. 2016, č. j. „X“, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 27. 11. 2015, č. j. „X“, kterým byla žalobci s odkazem na ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o provádění sociálního zabezpečení“), uložena povinnost vrátit České správě sociálního zabezpečení přeplatek v částce 78.871,-Kč, který vznikl za období od 16. 12. 2010 do 15. 10. 2015 na starobním důchodu.

Žalobce v žalobě uvedl, že napadené rozhodnutí považuje za nesprávné. Žalobce nepopírá, že Ústřední rada svazu pomocných technických praporů ověřovala délku jeho služby u pomocných technických praporů (dále jen „PTP“). Proti vydanému rozhodnutí, ale podal žalobce odvolání, přičemž o jeho výsledku nebyl do dnešního dne informován. Sama žalovaná si vyžádala informace o období, ve kterém měl být žalobce informován o výsledku odvolání,

a dostalo se jí sdělení, že ze spisového materiálu není možné rozhodné datum určit. Žalobce se domnívá, že tak v žádném případě nemohl předpokládat, že pobírá příspěvek na starobní důchod neoprávněně. Žalovaná i přes tyto skutečnosti, ale požaduje vrátit přeplatek s odůvodněním, že jeho vyplacení žalobce zavinil. Žalobce je, ale toho názoru, že mu nemohla vzniknout odpovědnost za proplacený neoprávněný přeplatek, neboť nebyl prokazatelně a zcela nepochybně vyrozuměn o změně skutečností rozhodných pro plátce důchodu. Žalovaná dospěla k závěru, že odpovědnost žalobce je možné dovodit až po skončení odvolacího řízení, na druhou stranu však při zjištění neexistence jakéhokoli dokladu odvodila jeho odpovědnost od data 5. 8. 1998, kdy se neúspěšně domáhal odvolání. Napadené rozhodnutí tak bylo vydáno na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a nesprávně provedeného hodnocení jednotlivých důkazů. S ohledem na výše uvedené proto žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření k podané žalobě uvedla, že v projednávané věci provedla šetření, jehož výsledky zohlednila spolu s nashromážděnými materiály spisové dokumentace a dospěla k závěru, že žalobce neoznámil České správě sociálního zabezpečení ve lhůtě osmi dnů skutečnost týkající se změny délky jeho služby u PTP, v důsledku čehož mu byl vyplácen vyšší starobní důchod. Žalobce tak zaviněně porušil ustanovení § 50 odst. 1 a § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení, neboť bezodkladně nevrátil část starobního důchodu, o němž musel nebo měl z okolností předpokládat, že mu nenáleží. Žalovaná se domnívá, že podání odvolání proti rozhodnutí o změně hodnocení délky své služby jednoznačně potvrzuje, že žalobce o vzniku rozhodné skutečnosti pro vyplácení důchodu věděl a měl tak neprodleně informovat Českou správu sociálního zabezpečení bez ohledu na možný výsledek odvolacího řízení. Žalovaná je toho názoru, že postupovala v souladu s právními předpisy a navrhla proto, aby soud žalobu v plném rozsahu zamítl.

Při ústním jednání konaném dne 19. 6. 2017 byla soudem konstatována omluva žalobce ze dne 14. 6. 2017 pro zhoršení jeho zdravotního stavu s tím, že v této omluvě současně žalobce souhlasil s projednáním věci v jeho nepřítomnosti.

Pověřená pracovnice žalované pak při tomtéž ústním jednání před soudem odkázala na písemné vyjádření k žalobě a navrhla zamítnutí žaloby pro nedůvodnost.

Napadené rozhodnutí žalovaného i jemu předcházející rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), který vychází z dispoziční zásady vyjádřené ust. v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a v ust. § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu ust. § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu včetně prekluze daňové povinnosti, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle ust. § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Soud po přezkoumání skutkového i právního stavu věci dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Ze správního spisu soud zjistil tyto podstatné skutečnosti. Ústřední rada Svazu PTP vydala dne 20. 7. 1998 vyrozumění, ve kterém bylo žalobci sděleno, že v útvarch PTP vykonával službu pouze v období od 3. 8. 1952 do 15. 10. 1952. Dne 5. 8. 1998 podal žalobce proti zmíněnému rozhodnutí, které dle svého výslovného sdělení obdržel dne 20. 7. 1998, odvolání, neboť se se zjištěnými závěry neztotožnil. Vedle toho soud ze správního spisu zjistil, že žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení zajistila v rámci řízení o jiné věci žalobce Potvrzení – změny vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci vydané Odvolací komisí Ministerstva vnitra dne 5. 11. 1998, které představovalo výsledek rozhodnutí o žalobcem podaném odvolání vůči vyrozumění ze dne 20. 7. 1998. V důsledku této skutečnosti byl žalobci snížen starobní důchod a z moci úřední bylo následně zahájeno další řízení o povinnosti vrátit přeplatek na dávce důchodového pojištění.

V průběhu předmětného správního řízení si správní orgán I. stupně vyžádal od Ministerstva obrany, Odboru pro válečné veterány potřebné informace (sdělení ze dne 29. 10. 2015), na jejichž základě dospěl k názoru, že žalobce naplnil skutkovou podstatu ust. § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení, když do vydání napadeného rozhodnutí nenahlásil plátcí důchodové dávky skutečnost rozhodnou pro výši vypláceného starobního důchodu, přičemž tato skutečnost byla žalobci oznámena dne 20. 7. 1998. Správní orgán I. stupně proto vydal dne 27. 11. 2015 výše citované rozhodnutí, které žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 8. 2. 2016 potvrdila.

Podle ust. § 50 odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.

Podle ust. § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení jestliže byl důchod vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátcé důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.

Podle ust. § 118a odst. 3 zákona o provádění sociálního zabezpečení nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, zaniká uplynutím pěti let ode dne výplaty dávky. Lhůta uvedená ve větě první neplyne po dobu řízení o námitkách, žalobě, výkonu rozhodnutí, nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z důchodu nebo ze mzdy nebo placeny splátky na základě dohody o uznání dluhu.

Podle ust. § 18 odst. 1 zákona o č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích“), se zrušují rozkazy, kterými byli občané označení za politicky nespolehlivé zařazeni v letech 1948 až 1954 do vojenských táborů nucených prací po dobu základní vojenské služby a výjimečného vojenského cvičení podle § 39 zákona č. 92/1949 Sb., branný zákon. Za vojenské tábory nucených prací se pro účely tohoto zákona považují silniční prapory ženijního vojska zřízené od 2. 8. 1948 do 1. 9. 1950 a pomocné technické prapory a vojenské báňské oddíly, jejichž příslušníci byli na důlní práce odvedeni od 25. února 1948 do 1. září 1950 a pracovali v dolech nejméně 12 měsíců bez předepsaného pravidelného střídání. Příslušníci vojenských báňských oddílů uvedených ve větě druhé se

považují za osoby oprávněné podle § 14 odst. 2, i kdyby nebyli do vojenských báňských oddílů zařazeni na základě rozkazů.

Podle ust. § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích za účelem zmírnění křivd způsobených osobám uvedeným v § 18 odst. 1 se k důchodu poskytuje příplatek 15,- Kčs za každý měsíc této služby. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru důchodu stanovenou zvláštními předpisy. Pro příplatek k důchodu platí obdobně § 58a zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 306/1991 Sb.

Předmětem sporu je otázka případného povědomí žalobce o rozhodné skutečnosti a jeho následný pasivní postoj, kdy pobíral starobní důchod ve vyšší částce, ačkoli musel vědět, že je mu vyplácen neprávem. Žalobce by měl vzít v tomto směru předně v potaz skutečnost, že pro vznik odpovědnosti za přeplatek v důchodovém pojištění dle ust. § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení byla praxí ustálena nevědomá nedbalost, jakožto minimální forma zavinění. Odpovědnost za přeplatek v důchodovém pojištění proto může vzniknout, pokud je příjemci důchodu prokázáno zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti, neboli mohl a měl vědět, že mu důchodová dávka nenáleží. Orgán sociálního zabezpečení tak nemůže uložit povinnost vrátit přeplatek vyplacené důchodové dávky a argumentovat obecnou povědomostí o povinnosti nepřijmout dávku, která příjemci zjevně nenáleží, aniž by v řízení prokázal vzhledem k okolnostem věci konkrétní povědomost příjemce důchodové dávky. (např. srov. mimosoudní stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 3686/2012/VOP/DŘ či mimosoudní stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 2. 12. 2013, sp. zn. 5266/2013/VOP/JMA).

Soud tak v soudním řízení musel především posoudit, zdali existuje příčinná souvislost mezi porušením povinnosti příjemce dávky důchodového pojištění písemně ohlásit plátcí dávky do osmi dnů skutečnost rozhodnou pro trvání nároku na důchodovou dávku a skutečností, že dávka důchodového pojištění byla vyplácena neprávem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2004, č. j. 5 Ads 19/2003-60, dostupný na www.nssoud.cz).

Soud dospěl ke shodnému závěru jako správní orgán I. stupně a posléze i žalovaná, a to že odpovědnost žalobce za vzniklý přeplatek byla založena ke dni 20. 7. 1998, kdy byl žalobce nejpozději k tomuto datu vyrozuměn o změně v hodnocení jeho služby u PTP a současně bylo žalobci nejpozději tentýž den doručeno potvrzení - změna vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci podle zákona č. 87/1991 Sb., ze dne 27. 1. 1997, které bylo výsledkem výroku Odvolací komise Ministerstva obrany č. 72/02, jímž bylo pravomocně konstatováno, že výkon služby žalobce u PTP trval v období od 30. 8. 1952 do 15. 10. 1952. Z předložených materiálů založených ve spise totiž jednoznačně vyplývá, že zmíněné vyrozumění o změně v hodnocení služby žalobce u PTP bylo vyhotoveno dne 20. 7. 1998, přičemž bylo doručeno žalobci ještě téhož dne čili 20. 7. 1998, což ostatně sám žalobce zmínil ve svém odvolání vůči tomuto vyrozumění, přičemž potvrzení - změna vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci ze dne 27. 1. 1997 bylo žalobci oznámeno nejpozději 20. 7. 1998, jak plyne ze sdělení Ministerstva obrany, sekce právní, Odbor pro válečné veterány, ze dne 29. 10. 2015. Z tohoto důvodu ztrácejí na relevanci namítka žalobce v tom směru, že nebyl informován o výsledném rozhodnutí odvolací komise vůči danému vyrozumění, a proto nemohlo dojít ke vzniku jeho odpovědnosti za případný přeplatek na

důchodové dávce, když pro vznik odpovědnosti žalobce bylo určující zjištění, že žalobce byl vyrozuměn, a to nejpozději k datu 20. 7. 1998, o změně v hodnocení jeho služby u PTP. Je sice pravdou, že postup Ministerstva obrany v otázce doručování písemností nebyl zcela adekvátní, když se nepodařilo dohledat písemnost dokládající přesné datum doručení potvrzení - změna vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci ze dne 27. 1. 1997 žalobci, nicméně ani případné nedoručení rozhodnutí vzešlého z odvolacího řízení nemohlo z logiky věci založit domněnku nevědomosti žalobce o změně v hodnocení jeho služby u PTP, když to byl právě žalobce, kdo podal odvolání proti vyrozumění o změně v hodnocení služby žalobce u PTP ze dne 20. 7. 1998.

S ohledem na výše předestřenu právní úpravu má soud za to, že žalobce byl bez ohledu na případný výsledek odvolacího řízení povinen postupovat v souladu s ust. § 50 odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení, tj. oznámit změnu v hodnocení služby u PTP, a tuto skutečnost ve lhůtě 8 dnů neprodleně oznámit plátcí důchodu, který by si již z moci úřední ohlídal následné procesní postupy činěné v odvolacím řízení a upravoval by výši poskytovaného starobního důchodu v návaznosti na samotný průběh řízení.

Z výše uvedených skutečností dle soudu jednoznačně vyplývá, že žalobce v předmětném případě porušil povinnost příjemce dávky důchodového pojištění uloženou mu ust. § 50 odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení. Soud je toho názoru, že žalovaná nepochybila, pokud žalobci uložila povinnost vrátit přeplatky na starobním důchodu v souladu s ust. § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení. Soud má za to, že skutkový stav lze mít za dostatečně zjištěný a odpovídající okolnostem daného případu ve smyslu ust. § 3 správního řádu s tím, že rozhodnutí je taktéž přesvědčivě odůvodněno dle požadavků ust. § 68 odst. 3 správního řádu. Vydáním napadeného rozhodnutí tedy nedošlo k porušení žádného ustanovení správního řádu ani zákona o provádění sociálního zabezpečení.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl soud k závěru, že žaloba není z pohledu uplatněných žalobních námitek důvodná, a proto ji ve výroku ad I. rozsudku podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Současně v souladu s ust. § 60 odst. 1 věty první a odst. 2 s. ř. s. ve výroku ad II. rozsudku nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce neměl ve věci úspěch a žalované náklady řízení v předmětné věci ze zákona nenáleží.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž

směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 19. června 2017

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová